

Öregek

STUMMER ATTILA

Stummernek ezúttal szerencséje volt: csúcsidőben sikerült elcsípnie egy ülőhelyet a zsúfolt hatoson. A villamos meglódult; az öregember, aki pont mellette állt, rálépett a lábára. Pardon, mondta az öreg. Nemigazmárkapaszkodjonvéntata, morogta Stummer, maga is csak félig értve magát, maga elé. Az öregember igyekezett odébb húzódni; kapaszkodott s eközben ráncos, májfoltos kezével megfogta feleségének ugyancsak ráncos, májfoltos kezét. Így állt ott a két öreg. A villamos halkan suhant a Blaha felé. Stummer egy kecses félvér lányt igyekezett feltűnés nélkül mustrálni, de tekintete túlzottan súrolta az elé lógó öregeket. Kibámult hát inkább az ablakon, és próbálta elnyomni magában az önkéntelen szégyenkezést afölött, hogy ül. Az öregek békés, meglepett és kissé rémült arccal meredtek a semmibe. Kövületek, gondolta Stummer, aki fiatal volt még, őskövületek. Lehet, hogy meg sem érdemlik, hogy átadják nekik a helyet. Nem véletlen, hogy vénségükre ide jutottak: állnak a zsúfolt villamoson, a kutya se törődik velük; tán azt se tudják, mi történik körülöttük, milyen év van, milyen rendszer. Lehet, hogy az öreg ávos volt valaha. Gyilkos. A nő meg büszke az urára, hogy az milyen nagy ember. Most meg előadják itt a törődött öreget. Megérdemlik, hogy álljanak. Érdekes egyébként, mennyire nem látszik rajtuk a sok bűn, ami a lelküket nyomja. Persze, hát persze: mert lepergett, leperreg róluk minden. Lelkiismeret-furdalásuk sincs, nem is volt soha. Megvetően pillantott feléjük – az öregek épp az ajtó felé tolakodtak, kissé még mindig riadtan, de egyébként békésen. Stummer felállt, utánuk eredt, talán azért (maga se tudta pontosan), hogy mintegy elégtételként lássa, merre botorkálnak haza, hol élnek, milyen nyomorúságos körülmények közt, szégyenszemre. A villamos a Baross utcához ért, megállt.

Az öregek elindultak a Harminckettesek terén, jobbra fordultak egy sarkon, és még mindig kézen fogva, lassan ballagtak a kopott, zajos Kisfaludy utcán. Stummer, aki budai zöldövezetben lakott, elégedetten, pár lépéssel lemaradva követte őket. Sejtése eddig beigazolódott. Az öregek romos bérház kapujában álltak meg. Az öregember kinyitotta, az öregasszony bement. Stummer tanácstalanul állt ott; az öreg ránézett, kissé csodálkozva, majd belépett és tartotta a kaput, hogy Stummer is bejusson.

Lift nem volt a házban. Gyalog mentek fel az első emeletre. Az ajtóban az öregek megálltak, Stummer felé fordultak, és szelíd, riadt tekintetükkel kérdően néztek rá. Mit parancsol, kérdezte végül a férfi. Semmit, motyogta maga elé Stummer, én csak... Az öreg kinyitotta előbb a rácsot, majd az ajtót, az asszony bement és kiszólt Stummernek: akkor hát... kerüljön bejebb.

Stummer belépett a lakásba. Benn doh- és naftalinszag keveredett az öregek kipárolgásával. Leültették őt a hosszú, sötét előszobában berendezett étkezőben. Kér kávét? Stummer kért. Az öregasszony föltette a kávé.

Micsoda maga, kérdezte az öreg, író, újságíró?

Semmi, felelte Stummer, én csak kíváncsiságból...

Mire kíváncsi, kérdezte az öreg. Hallgattak. Ezerkilencszázhuszonnyolcban születtem Pesten. Leventeként megjártam az amerikai hadifogságot. (Azóta nem böjtöl, szólt közbe a felesége. Mindig azt mondja, kiböjtölte magát a fogságban.) Pedig az csak amerikai volt, tette hozzá az öreg, majd folytatta: aztán latin-könyvtár szakon végeztem, de hatvannégyig csak segédmunkás lehettem, mert nem volt jó a pedigrém, ötvenhatban meg hangoskodtam a munkástanácsban. Hatvannégytől aztán könyvtáros voltam Józsefvárosban.

Egy gyermeket neveltünk, tette hozzá az öregasszony. Kanadában él, ott is ment férjhez. Két unokánk van, tavaly jártak is nálunk, látja ott a képeket? Sokat segítenek, pénzzel persze, mert máshogy ugye a távolság miatt...

Elhallgattak.

És maga, kérdezte a néni, családos ember?

Van, igen, menyasszonyom, felelte Stummer.

És mikor nőszül?

Jövőre. Vagy azután.

Biztos nagyon szereti magát, bólogatott az öregasszony.

Becsülje meg, tette hozzá az öregember.

A beszélgetés most már végleg elakadt. Stummer megitta a kávé, feszengeni kezdett, majd felállt. Akkor hát... Nem is zavarnék tovább...

Az öregek kikísérték és megálltak az ajtóban. Elköszöntek egymástól.

Higgye el, érdekes, mondta még az öregember.

Érdekes? Stummer nem értette: mit is érdekes?

Az életet leélni, felelt a néni. Ha másért nem, hát egymásért. Érdekes.

Stummer nézte őket egy pillanatig, ahogy ott álltak az ajtóban, egymás ráncos kezét fogva; aztán elindult. Lement a kopott lépcsőházban, ki a kapun, végig a Kisfaludy utcán, a Harminckettesek tere felé, orrában az öregek szagával, fülében az öregek visszhangzó, de egyre halkuló szavával: érdekes. Érdekes! – rázta meg magát, és körülnézett, mintha lelepleződéstől tartana. Micsoda balfék vagyok! Odamegyek, és hagyom magamat átverni! Mintha nem ezt csinálták volna egész életükben! Levente, ötvenhat, könyvtár, na persze! Vén képmutatók, gyáva ügynökök! A keze ökölbe szorult, hányinger környékezte, ahogy megértette az igazságot, amit előre sejtett.

